

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 234/2019-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. septembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpeného spoločnosťou [REDACTED], v mene ktorej koná advokát [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 17/2017 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. júla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci

bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 17/2017 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 24. marca 2017 na okresnom súde žalobu o náhradu škody v sume 924 € s príslušenstvom proti Slovenskej republike, v zastúpení Ministerstvom financií Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“). Konanie je na okresnom súde vedené pod sp. zn. 14 C 17/2017.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že 18. mája 2017 bol okresným súdom vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý následne v stanovenej lehote zaplatil. Dňa 26. marca 2019 bolo sťažovateľovi doručené vyjadrenie žalovaného z 9. augusta 2017 a uznesenie okresného súdu s výzvou, aby sa k vyjadreniu žalovaného vyjadril. Sťažovateľ podal okresnému súdu 28. marca 2019 vyjadrenie a od *„tohto dátumu nemá sťažovateľ žiadnu vedomosť o nejakom ďalšom úkone zo strany“* okresného súdu.

Podľa sťažovateľa rozhodovanie *„o sporoch tohto typu patrí do štandardnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Zároveň tu nie sú ani žiadne iné prekážky, ktoré by bránili konaniu súdu v tejto veci. Žalovaná čiastka pritom nie je pre sťažovateľa v žiadnom prípade zanedbateľná. Aj s ohľadom na tieto skutočnosti je teda možné skonštatovať, že toto konanie by malo splňať kritérium výnimočnej rýchlosti konania.“*. Okresný súd od doručenia výzvy sťažovateľovi na zaplatenie súdneho poplatku a výzvy žalovanému na vyjadrenie sa k žalobe sťažovateľa neurobil žiadny úkon až do 19. marca 2019, teda *„vo veci absolútne nekonal po dobu takmer dvoch rokov“*.

Aj po podaní vyjadrenia sťažovateľa 28. marca 2019 okresný súd vo veci nenariadil pojednávanie a *„dátum konečného rozhodnutia je v nedohľadne“*.

Sťažovateľ taktiež v ústavnej sťažnosti uviedol, že nepodal sťažnosť na prietahy predsedovi okresného súdu, pretože podľa rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) *„vo veci Ištván, Ištvánová proti SR zo 12.6.2012, nepodanie sťažnosti*

na priet'ahy predsedovi súdu ako aj nepodanie žaloby na náhrady škody, nie je prekážkou úspešnosti ústavnej s'ťažnosti pre priet'ahy“.

4. Vzhľadom na uvádzané skutočnosti s'ťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 17/2017, prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 €, ako aj trovy právneho zastúpenia.

II.

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o s'ťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

III.

11. Ústavný súd konštatuje, že podanie sťažovateľa je možné kvalifikovať ako sťažnosť podľa čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f) a § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde a sťažovateľ je v konaní zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom v zmysle § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

12. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o návrhu sťažovateľa smerujúcom proti postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 17/2017, ktorým podľa neho boli spôsobené zbytočné prietahy, čím malo dôjsť aj k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Z už citovaného § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je

zjavne neopodstatnená. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 389/09, III. ÚS 288/2016, II. ÚS 59/2019).

14. Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže podľa štandardnej judikatúry ústavného súdu vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prieťahoch (IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05, I. ÚS 455/2014, III. ÚS 784/2016).

15. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že napadnuté konanie na okresnom súde prebieha od 24. marca 2017, keď mu bola doručená žaloba sťažovateľa o náhradu škody.

16. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05). Pojem „zbytočné prieťahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prieťahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). V prípade, keď ústavný súd zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prieťahmi,

ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, sťažnosť spravidla odmietne ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05, z novších napr. III. ÚS 19/2016).

17. Pokiaľ sťažovateľ tvrdí, že v napadnutom konaní okresný súd spôsobuje prietahy, pretože dosiaľ v jeho veci nenariadil pojednávanie, ústavný súd poznamenáva, že uvedené ešte samo osebe neznamená, že okresný súd je v jeho právnej veci absolútne nečinný (napr. II. ÚS 596/2017).

18. Ústavný súd k záveru o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti viedla aj tá skutočnosť, že vzhľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania ku dňu podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu (2 roky a 3 mesiace), ako i vzhľadom na jeho predmet a na to, čo je pre sťažovateľa „v stávke“, už na prvý pohľad nemožno v napadnutom konaní uvažovať o takých prietahoch, ktorých intenzita by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie umožňovala ústavnému súdu dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené poukazuje aj na rozhodovaciu prax a judikatúru ESLP v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 340/2013, III. ÚS 566/2014, IV. ÚS 201/2018, I. ÚS 115/2019).

19. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že samotná dĺžka napadnutého konania aj napriek tomu, že okresný súd vo veci samej do času podania tejto ústavnej sťažnosti nerozhodol, ešte sama osebe a vzhľadom na okolnosti prípadu nemá takú ústavne relevantnú intenzitu, aby bolo možné konštatovať porušenie označených práv sťažovateľa, preto jeho ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (podobne napr. I. ÚS 96/2011, III. ÚS 541/2011, III. ÚS 340/2013, III. ÚS 7/2015).

20. Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

21. Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním. V nadväznosti na to ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje, aby v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v konaní pred všeobecným súdom, sťažovateľ preukázal aj využitie právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého má v okolnostiach danej veci právo podľa § 3 ods. 7 a § 62 ods. 1 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), t. j. podanie sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi príslušného súdu alebo preukázanie, že sťažovateľ túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Na požiadavke využitia prostriedkov nápravy v zmysle § 62 a nasl. zákona o súdoch na orgáne štátnej správy dotknutého súdu ústavný súd v zásade netrvá v prípadoch, keď dĺžka namietaného konania v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu bola už *prima facie* zjavne neprimeraná, čo však v konkrétnych okolnostiach danej veci nemožno podľa jeho názoru bez ďalšieho konštatovať.

22. Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05, III. ÚS 401/2008), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto o ústavnej sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu,

ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré mal podľa zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

23. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti sám uviedol, že nepodal sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu podľa zákona o súdoch z dôvodu, že tento prostriedok ochrany označeného základného práva považuje za neúčinný, pritom poukázal na konkrétne rozhodnutie ESLP č. 30189/07 vo veci Ištván, Ištvánová proti Slovenskej republike z 12. júna 2012.

24. Tento názor sťažovateľa nemožno v danom prípade akceptovať, pretože z odôvodnenia rozhodnutia ESLP, na ktoré sťažovateľ poukazuje, nevyplýva, že by ESLP považoval sťažnosť predsedovi dotknutého súdu podľa § 62 zákona o súdoch za neefektívny nástroj ochrany označeného základného práva vo všeobecnosti. Z odôvodnenia namietaného rozhodnutia možno skôr vyvodit' záver, že otázku vyčerpania vnútroštátnych prostriedkov nápravy ESLP skúmal s ohľadom na špecifické okolnosti konkrétneho prípadu a zároveň konštatoval, že jeho úlohou nebolo rozhodnúť, či vo všeobecnosti aplikovateľné vnútroštátne právo je v súlade s dohovorom, alebo vnútroštátne právo bolo aplikované vnútroštátnym orgánom správne [Ištván, Ištvánová proti Slovenskej republike, rozsudok ESLP z 12. 6. 2012, sťažnosť č. 30189/07, ods. 76; podobne ods. 73 rozhodnutia ESLP z 12. 6. 2012 vo veci Komanický (č. 6) proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 40437/07]. V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na konštatovanie uvedené v odôvodnení označeného rozhodnutia ESLP, že „podstatnou otázkou nebolo zodpovedanie, či sťažnosť podľa zákona o súdoch je ako taká efektívna v zmysle čl. 35 dohovoru, ale posúdiť, či sťažovateľ vyčerpal účinné prostriedky nápravy v zmysle tohto článku dohovoru“ (ods. 77 rozhodnutia z 12. 6. 2012, Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 30189/07).

25. Ústavný súd preto konštatuje, že argumenty sťažovateľa týkajúce sa nevyžitia sťažnosti podľa § 62 zákona o súdoch sú zavádzajúce, účelové a neaplikovateľné na jeho prípad. Európsky súd pre ľudské práva v oboch prípadoch posudzoval vyčerpanie

vnútroštátnych prostriedkov nápravy v okolnostiach konkrétneho prípadu (neporovnateľných s prípadom sťažovateľa, čo sa týka dĺžky trvania napadnutého konania) na účely posúdenia prijateľnosti sťažnosti sťažovateľov v konaní pred ním. Z uvedeného dôvodu nie je možné bez ďalšieho stotožňovať podmienky prijateľnosti sťažnosti v konaní pred ESLP a v konaní pred ústavným súdom (podobne III. ÚS 441/2016).

26. V konaní pred ústavným súdom o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je pre posudzovanie podmienok prijateľnosti ústavnej sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, rozhodujúca vnútroštátna úprava, konkrétne § 132 ods. 2 a 3 zákona o ústavnom súde.

27. Ústavný súd, vychádzajúc z uvedeného, konštatuje, že sťažovateľ nevyužil pred podaním ústavnej sťažnosti ústavnému súdu účinný právny prostriedok nápravy proti porušovaniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a nepreukázal ani to, že uvedenú podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Na základe uvedeného mohol ústavný súd túto ústavnú sťažnosť odmietnuť aj z dôvodu neprípustnosti.

28. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom ustanovených náležitostí sťažovateľ v tejto veci za predpokladu, že by v ďalšom priebehu napadnutého konania dochádzalo k zbytočným prietahom, predložil ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

29. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, o ďalších návrhoch sťažovateľa formulovaných v sťažnostnom petite nebolo potrebné rozhodnúť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. septembra 2019